

בס"ד. ש"פ ויחי ה'תשמ"ז.

בלתי מוגה

ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה ויהי ימי יעקב שני חייו שבע שנים וארבעים ומאת שנה¹, וידוע הדיוק בזה², מהו ענין ויחי יעקב בארץ מצרים, דמשמע שעיקר שנותיו חי יעקב במצרים, והרי גם לפניו היו בחיי יעקב ענינים נעלים, ועד שנאמר לפני זה³ וישב יעקב בארץ מגורי אביו, והיינו שהי' במצב של וישב (התיישבות ומנוחה) בארץ מגורי אביו, וכפרט ע"פ פירוש חז"ל⁴ שוישב היינו ישיבה בשלוה (שביקש יעקב לישב בשלוה, ונתקיים זה במשך כל השנים שישב שם עד שקפץ עליו רוגזו של יוסף, כמבואר במ"א⁵), וא"כ מדוע נאמר כאן דוקא ויחי יעקב (ולא לשון אחר), שמשמעו שדוקא במצרים חי יעקב. והנה לכאורה הי' אפ"ל דמה שנאמר ויחי יעקב בארץ מצרים הכוונה בזה היא כמפורש בהמשך הפסוק שהוא שבע עשרה שנה, אבל (נוסף על המפורש בדברי רבינו הזקן⁶ הפירוש בזה, ששנותיו הכי טובות חי יעקב במצרים, הנה עוד זאת) א"א לומר כך, מפני ב' טעמים. הא' הרי מבואר בכ"מ⁷ שמספר י"ז שבפסוק זה הוא בגימטריא טוב, שמזה מובן ששנותיו הכי טובות חי במצרים [וכמבואר בכ"מ⁸ ש"ז שנה אלו הם כנגד מ"ש בר"פ וישב⁹ יוסף בן שבע עשרה שנה], והב' שמסיום הכתוב ויהי ימי יעקב שני חייו גו' משמע שחייו במצרים היו העיקר מכל שני חייו (אף שבפשטות קאי זה אלאחריו). גם ידוע הדיוק¹⁰, למה שינה הכתוב סדר מספר שנותיו של יעקב מסדר הלקוח במספר שני הצדיקים שמקדים מספר גדול למספר קטן, וכאן הקדים מספר קטן למספר גדול, שבע שנים וארבעים ומאת שנה.

אך נקודת הביאור בזה, דהנה ידוע¹¹ שתכלית כוונת הבריאה היא מה שנתאווה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים, והיינו בעולם הזה התחתון שאין תחתון למטה ממנו. וכמבואר בתניא¹², שהעולמות העליונים הנה להם ירידה מאור פניו ית', משא"כ בעולם התחתון הירידה היא צורך עלי'. וזהו ענין הירידה למצרים, שהוא כשכיל לעשות לו ית' דירה בתחתונים, דמצרים היינו (לא רק המיצרים וגבולים שלמעלה) אלא המיצרים וגבולים דעולם הזה התחתון עד להמיצרים וגבולים דעניני רשות, ולמטה מזה ארץ מצרים כפשוטו, שהיא ערות הארץ¹³. ותכלית הכוונה בהירידה למצרים היא לעשות לו ית' דירה גם בתחתון זה.

(1) פרשתנו מז, כח. (2) ראה לקו"ש ח"ע' 160. וש"נ. (3) ר"פ וישב (לו, ב). (4) פרש"י שם. ב"ד פפ"ד, ג. (5) ראה לקו"ש וישב ש.ו. הערה 8. 10. וש"נ. (6) "היום יום י"ח טבת. (7) לקו"ת להארח"ל ריש פרשתנו. ועוד. (8) ראה בעה"ט ריש פרשתנו. ועוד. (9) שם, ג. (10) אוה"ח עה"פ. הובא באוה"ת ויחי שנו, ב. ד"ה ויחי תרמ"ד, תנ"כ. ועוד. (11) תניא פל"ו. (12) שם. (13) לשון הכתוב — מקץ מב, ט. יב. וראה קה"ר פ"א, ד.

וזהו ויחי יעקב בארץ מצרים, שעיקר חייו, ושנותיו הכי טובות של יעקב חי במצרים דוקא, דאף שמצרים הוא מקום הכי ירוד, אבל מכיון שבמצרים קיים יעקב את תכלית הכוונה דלעשות לו ית' דירה בתחתונים ה"ז אמיתית החיים של יעקב. והיינו, מכיון שהאבות היו בטלים לאלקות בתכלית, וכמאמר האבות הן הן המרכבה¹⁴, הרי מובן שעיקר החיים שלהם הוא לקיים הכוונה, ומכיון שתכלית הכוונה דלעשות לו ית' דירה בתחתונים ה"ז במצרים, לכן שם דוקא ה"ז עיקר חייו של יעקב.

והנה ידוע שעיקר עבודת האדם היא כירור הז' מדות, כמובן מהמבואר בתניא, וכמבואר בארוכה בד"ה אל תצר לאדמו"ר האמצעי¹⁵ (ובדרושים שלפניו¹⁶), שזהו הטעם למה שכיבוש א"י בזמן הזה הוא רק כיבוש ארץ שבעה אומות¹⁷, כי עיקר הבירור עכשיו הוא כהז' מדות, משא"כ ג' המוחין שיתבררו לע"ל, שלכן דוקא לע"ל ירחיב ה' את גבולך¹⁸, שיהי' כיבוש ארץ ג' האומות, קיני קניזי וקדמוני, וי"ל בטעם הדבר, דכמו שבכללות סדר ההשתלשלות הרי עיקר הכוונה הוא לעשות לו ית' דירה בתחתונים, היינו, שבזה דוקא הוא התאוה והתענוג שלמעלה, כמו"כ הוא גם בפרטי עבודת הבירורים שעיקר התאוה והתענוג שלמעלה הוא (לא בהבירור דג' מוחין, אלא) בהבירור דז' מדות (שלמטה מהמוחין) דוקא.

ובזה יובן סדר מספר שנותיו של יעקב, שבע שנים ואח"כ וארבעים ומאת שנה, כי עיקר חיי יעקב הוא בעבודתו לעשות לו ית' דירה בתחתונים, ולכן עיקר עבודתו הוא בבירור ז' המדות דוקא, שבע שנים, ששרשם כו"ת דעתיק (כמבואר בהדרושים¹⁹) שלמעלה מכל דבר, ועד שזה פועל עלי' גם בארבעים שנה שהם ד' המוחין כפי שהם כלולים כ"א מעשר [שזהו בפרטיות יותר מג' מוחין], ואח"כ גם בומאת שנה שקאי על בחי' הכתר, אי נמי ארבעים ומאת שנה הם כ"פ שבעים, כמבואר בהדרושים²⁰, וע"ד המבואר בארוכה בביאורי הזהר חיי שרה²¹ כענין ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים²², דמאה שנה קאי על בחי' הכתר, ועשרים שנה הם המוחין ושבע שנים הם המדות.

וי"ל הטעם שגבי יעקב נשתנה הסדר מכמו שהוא בשרה, כי בשרה ה"ז רק תחילת העבודה, לכן ה"ז העבודה בזה בסדר דמלמעלה למטה, שמאה שנה נמשך בעשרים ועד שזה חדר גם בשבע שנים, בתחתונים. משא"כ יעקב שהי' בחור שכאבות²³, והי' בארץ מצרים, תחתון שאין תחתון למטה ממנו, ולכן דוקא אצלו

(14) ב"ר פמ"ז, ו. ועוד. ראה תניא פכ"ג. רפ"ד. ועוד. (15) מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א ע' ד ואילך. (16) סה"מ תקס"ה ע' תשצח ואילך. ועוד. (17) ראה פרש"י ר"פ כראשית. (18) ראה יב, ב. שופטים יט, ח. (19) ראה אה"ת שם שנג, א. ועוד. סו"ה הנ"ל תרמ"ד, תרנ"ב. (20) אה"ת שם שנג, ב. תרנב שם. ועוד. (21) יב, ג ואילך. (22) ר"פ ח"ש (כג, א). (23) שער הפסוקים תולדות כז, כה. ב"ר פע"ו. זח"א ק"ט, ב. קמז, ב.

נפעל כתכלית השלימות הענין הנ"ל דדירה בתחתונים, שעיקר עבודתו היתה בו שנים, כירור המדות. ואדרבה זה פעל אח"כ עילוי במוחין וכתר.

והנה מעשה אבות סימן לבנים²⁴, ומזה מובן, דכשם שענין זה הי' ביעקב שהוא מהאבות, ועד שהוא בחור שבאבות²³, ובפרט ע"פ המבואר באגה"ק²⁵ שנשמחו היתה כלולה מכל נשמות ישראל, הנה כן הוא גם בעבודת כל ישראל בכל הדורות, שצ"ל העבודה בכל העינים הנ"ל. וזהו גם סיום ספר בראשית הנק' ספר הישר להיותו ספר האבות שנקראו ישרים²⁶ [ולפעמים איתא²⁷ שהוא גם ספר השבטים שנק' ישרים], שעיקר העבודה הוא להיות כמו האבות והשבטים שנקראו ישרים וכו', כי גם כל ישראל נק' בשם ישרים כמ"ש²⁸ אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך, וכמבואר גם בזהר פרשתנו²⁹, ועד שכאו"א מישראל אומר פסוק זה בסיום התפלה בכל יום³⁰, הן בימות החול והן בשבת וכו"ט ובר"ה וכו"הכ"פ, ומזה מובן שעבודת האבות שנקראים ישרים ישנה גם ככל ישראל. וע"י מעשינו ועבודתינו במשך זמן הגלות, לעשות לו ית' דירה בתחתונים, ובפרט בארץ מצרים, באים בקרוב ממש לקיום היעוד אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך בפשטות, כשיהי' ענין פנים בפנים³¹ בבית המקדש השלישי, דכשם שבא לראות כך בא ליראות ועד"ז להיפך³², במהרה בימינו ממש, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

(24) רמב"ן לך לב, ו. ועוד. (25) ס"ז. (26) ע"ז כה, א. ובכ"מ. (27) ראה תו"ח ח"ש פד, ד. (28) תהלים קמ, יד. (29) רכו, ב. (30) ראה גם קונטי' משיחות י"ט-כ"ף כסלו תשר"מ ס"ב. וש"נ. (31) ראה לקו"ת ר"פ ראה. (32) ראה חגיגה ב, א ובתו"ט שם.